

контролю трансакційних витрат слід розрахувати і затвердити стандарти розміру й поведінки витрат за кожним видом даних витрат, підрозділом, відповідальною особою.

Ефективність контролю залежить від взаємозв'язку між його об'єктами й суб'єктами. Це дозволить отримати достовірну, об'єктивну й повну інформацію про трансакційні витрати підприємства, що дасть змогу керівникам підприємства приймати ефективні рішення щодо зниження загального рівня витрат на підприємстві, покращення фінансового стану та підвищення конкурентоспроможності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Костирко І. Г. До питання обліку трансакційних витрат / І. Г. Костирко, Н. П. Молоко // «Економічні науки». – Серія «Облік і фінанси». – Випуск 9 (33). – Ч.2. – 2012 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2012_9_2/19.pdf 10.
2. Шигун М. М. Бухгалтерський облік трансакційних витрат: проблеми визначення поняття і класифікації / М. М. Шигун // Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 2 (14) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/1641/1/26.pdf> 11.
3. Ющак Ж. М. Трансакційні витрати у вітчизняній обліковій системі: XXI століття – нове уявлення майбутнього / Ж. М. Ющак, С. І. Мельник // Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 1(13) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/1694/1/16.pdf>

Дереш Мар'яна Богданівна, магістрантка 1 курсу,
Данилишин Володимир Іванович, к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та фінансів

ОПТИМІЗАЦІЯ РОЗПОДІЛУ ТА СТРУКТУРИ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТУ

Ефективність управління видатками бюджету залежить від багатьох чинників, одним з яких є раціональний розподіл фінансових ресурсів між різними сферами діяльності країни, регіону і т. д. Як відомо, на кожну статтю видатків, що передбачена законодавством, відводиться певна частина коштів бюджету. Тому закономірно постає питання щодо визначення оптимального розподілу бюджетних коштів та оцінювання ефективності їх використання.

Під оптимальним пропонуємо розуміти такий розподіл коштів, який за умови обмеженості ресурсів дозволяє досягти максимального соціально-економічного розвитку країни та добробуту суспільства при мінімальному фінансуванні.

Ми вважаємо, що для України ефективність розподілу бюджетних коштів необхідно досліджувати за декількома напрямками: пропорції розподілу коштів між державним та місцевими бюджетами, розподіл коштів за функціональною структурою видатків і напрямками використання ресурсів усередині кожної з функцій.

Переважає більшість дослідників вважають необхідним підвищення фінансової незалежності місцевих бюджетів та рівня фінансової забезпеченості делегованих повноважень. Такі зміни сприяли б нормальному здійсненню економічних процесів на відповідній території, реалізації запланованих

соціальних програм, проектів та запобіганню і усуненню порушень при використанні фінансових ресурсів [2].

Для того, щоб обґрунтувати необхідний рівень децентралізації, необхідно визначити загальний рівень розвитку територіальних одиниць, встановити недоліки нинішньої системи міжбюджетних відносин, а також проаналізувати перспективи та ризики щодо структурних змін у видатках бюджету.

Визначення рівня розвитку територіальних одиниць передбачено чинним законодавством. Оцінка регіонів проводиться за 39 показниками, що охоплюють різні напрями діяльності, на які мають вплив місцеві органи виконавчої влади, і відображають стан економічного розвитку, державних фінансів, споживчого ринку, населення та ринку праці, інвестиційного розвитку, житлово-комунального господарства, захисту прав дитини та злочинності.

Результати оцінки показників свідчать, що соціально-економічний розвиток переважної більшості регіонів характеризувався негативними тенденціями у промисловому виробництві, будівництві, зовнішній торгівлі товарами, розрахунках з виплати заробітної плати та енергоносії. Разом з тим, зафіксовано ряд позитивних тенденцій у сільськогосподарському виробництві, фінансовій сфері, розрахунках населення за отримані житлово-комунальні послуги.

Проведений аналіз дозволив виявити фактори, які стримують соціально-економічний розвиток регіонів. Головними з них є неузгодженість законодавства, неоднозначне визначення обов'язків між органами державної влади та місцевого самоврядування, недотримання пропорцій фінансового забезпечення регіонів, відсутність стимулюючих факторів для підвищення ефективності управління серед представників міських рад, розмежування сфер відповідальності та належного контролю за використанням бюджетних коштів.

Таким чином, однією з головних проблем є перевищення обсягу делегованих повноважень органів місцевого самоврядування над обсягом власних. У низці наукових праць наголошується на необхідності зведення делегованих повноважень до мінімуму. Ми також підтримуємо таку точку зору, і вважаємо, що делегувати доцільно лише повноваження, які в оптимальний спосіб можуть вирішуватися саме на місцевому рівні.

Ще одним проблемним питанням є дотримання пропорцій фінансового забезпечення всіх територіальних одиниць. Але, не зважаючи на те, що на законодавчому рівні вже встановлено фінансовий норматив бюджетної забезпеченості та затверджено формулу розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів (дотацій вирівнювання та коштів, що передаються до державного бюджету) між державним та місцевими бюджетами, практика показує, що і сьогодні розподіл бюджетних коштів відбувається в ручному режимі, при цьому дискримінуються певні регіони.

В умовах непрозорого розподілу державних коштів на місцевому рівні втрачається вкрай важливий елемент управління як мотивація. Відсутність дієвих механізмів стимулювання економічної активності органів місцевої влади не сприяє самозабезпеченню та збільшенню фінансової стійкості місцевих

бюджетів. Як наслідок, органи місцевого самоврядування замість того, щоб проводити результативну управлінську політику, переважно чекають на фінансову допомогу з "центру". Одним з варіантів механізму стимулювання економічної активності місцевої влади може стати зв'язана модель податкової системи. Її зміст полягає в закріпленні за місцевими бюджетами частки обсягу національних податків, яка не буде враховуватися при розрахунку міжбюджетних трансфертів.

На підставі аналізу законодавчих норм можна дійти висновку, що державний контроль за місцевими фінансами є надто щільним і таким, що потребує перегляду та послаблення. Значна частина урядовців зазначають, що наявний державний контроль є одним із факторів суттєвого обмеження функціонування місцевого самоврядування в Україні. Але на наш погляд, послабити контрольні дії доречно лише щодо коштів, які надходять від власних джерел доходів органів місцевого самоврядування, а відносно коштів, які надходять до місцевих бюджетів у вигляді міжбюджетних трансфертів, залишити існуючі.

Зважаючи на результати дослідження, можна констатувати, що ситуація, яка склалася у сфері міжбюджетних відносин є критичною. Тенденція до концентрації повноважень у міністерствах та відомствах на центральному рівні є головною перешкодою на шляху впровадження належного врядування.

Переважає більшість вітчизняних дослідників знаходять вихід із ситуації, що склалася, у децентралізації міжбюджетних відносин. Проте в умовах сучасної України наразі не можна беззастережно підтримувати децентралізацію. Всі кроки в даному напрямку мають бути дуже зваженими, обережними та синхронними.

Це, в першу чергу передбачає, що розширення прав і повноважень місцевих органів самоврядування повинно відбуватись при одночасному зміцненні їх фінансової бази та збереженні централізованих механізмів макроекономічного регулювання та соціальної політики. Крім того, система міжбюджетних відносин повинна чітко та своєчасно відображати всі соціально-економічні явища та процеси, що виникають у суспільстві. Усі запропоновані нововведення повинні глибоко аналізуватись і не бути спонтанними. Це надасть можливість органам місцевого самоврядування передбачити перерозподільні процеси між бюджетами (їх напрямки та обсяги), а отже, визначати власну фінансову політику відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Відповідно це сприятиме підвищенню рівня зацікавленості органів місцевого самоврядування в результатах своєї роботи та власній ініціативі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ливдар М.В. *Формування структури видатків для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку держави* / М.В. Ливдар // *Ефективність державного управління: зб. наук. пр.* – Вип. 25. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2010. – С. 442-449.
2. Чорний А. *Доходи та видатки місцевих бюджетів: проблеми та перспективи формування* [Електронний ресурс] / А. Чорний. – Режим доступу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/690>